REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO KULTURE I MEDIJA

UPRAVA ZA ZAŠTITU KULTURNE BAŠTINE
KLASA: UP/I-612-08/26-06/0038
URBROJ: 532-06-02-02-02/1-26- 3
Zagreb, 25. kolovoza 2026.

Ministarstvo kulture i medija (OIB 37836302645) na temelju članka 15. stavka 2. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara ("Narodne novine", broj 145/24, 151/25) i članka 6. stavka 2. Pravilnika o obliku, sadržaju i načinu vođenja Registra kulturnih dobara Republike Hrvatske („Narodne novine", broj 128/2025), donosi

ODLUKU

1.
Proglašava se da **Župna crkva Našašća sv. Križa, župni stan i Kalvarija** u **Zmajevcu** imaju status kulturnoga dobra.

2.
Obuhvat kulturnoga dobra iz točke 1. izreke ove Odluke određen je k.č.br. 1508 (zk. ul. 3471), 2130 (zk. ul. 3471), 1396 (zk. ul. 3471) i dijelom k.č.br. 1397 (zk. ul. 2576), k.o. Zmajevac I, a unutar poligona određenog točkama: E: 678470.73 N: 5075189.86, E: 678485.97 N: 5075188.03, E: 678483.15 N: 5075174.92, E:678470.03 N: 5075187.04.

Kopije Izvoda iz katastarskog plana Državne geodetske uprave, Područnog ureda za katastar Osijek, Odjela za katastar nekretnina Beli Manastir OSS evidencijski broj: 1341226/2026 od 6. svibnja 2026. i OSS evidencijski broj: 1919374/2026 od 2. srpnja 2026. u mjerilu 1:1000 s ucrtanim granicama kulturnoga dobra, sastavni su dio ove Odluke.

3.
Utvrđuje se sljedeći sustav mjera zaštite kulturnoga dobra iz točke 1. i 2. ove Odluke:
- Vlasnici kulturnog dobra, nositelji prava na kulturnom dobru i drugi imatelji kulturnog dobra dužni su osigurati provedbu svih mjera zaštite i očuvanja kulturnog dobra te postupati u skladu s obvezama propisanim Zakonom o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara.
- Zaštitne, konzervatorsko-restauratorske i druge radove te istraživanja kulturnog dobra ili njegovog dijela mogu izvoditi ovlaštene pravne i fizičke osobe pod uvjetima propisanim Zakonom o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara.
- Korištenje i upravljanje kulturnim dobrom mora biti usklađeno s načelima dugoročne održivosti i ne smije ugrožavati cjelovitost i izvornost te značaj i vrijednosti kulturnog dobra.
- Obnova i prezentacija kulturnog dobra te konzervatorska rekonstrukcija pojedinih dijelova u svrhu očuvanja cjelovitosti te poboljšanja stanja kulturnog dobra, moguća je uz odobrenja Ministarstva kulture i medija na temelju stručne dokumentacije.
- Građevinski i drugi radovi unutar obuhvata kulturnog dobra ne smiju ugroziti cjelovitost i izvornost te značaj i vrijednosti kulturnog dobra.
- Unutar obuhvata kulturnog dobra potrebno je održavati primjerene okolišne uvjete,
- Predmetno kulturno dobro ili njegovi dijelovi mogu biti predmet kupoprodaje samo pod uvjetima iz članaka 78. - 83. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara.

4.

Predmetno kulturno dobro s obuhvatom iz točke 2. ove Odluke i mjerama zaštite i očuvanja kulturnih dobara upisat će se u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske – Listu zaštićenih kulturnih dobara pod brojem **Z - 8009.**

5.
Nalaže se tijelu državne uprave nadležnom za katastar i nadležnom općinskom sudu provedba zabilježbe kulturnog dobra u katastar i zemljišnu knjigu na katastarskim česticama utvrđenim ovom Odlukom.

O b r a z l o ž e n j e

Sklop župne crkve Našašća sv. Križa, župnog dvora i Kalvarije u Zmajevcu predstavlja vrijednu cjelinu nastalu sredinom 18. stoljeća, nakon oslobođenja Baranje od osmanske vlasti. Župna crkva i župni stan podignuti su 1752. godine pod pokroviteljstvom Visoke bečke uprave i Visoke ugarske komore, a Kalvarija je izgrađena nedugo potom. Smješteni na početku Katoličkog surduka, zaštićene etnografske cjeline, crkva i župni stan svjedoče o kontinuitetu vjerskog života te važnosti vjere u oblikovanju lokalnog identiteta i zajednice. Ovu cjelinu nadopunjuje Kalvarija, koja se u Kanonskim vizitacijama spominje već 1782. godine, a podignuta je na brežuljku koji se nekoć nalazio na kraju sela.
Crkva je jednobrodna longitudinalna građevina zidana opekom i pokrivena biber-crijepom, s užim, poligonalno zaključenim svetištem uz koje je oko 1856. godine dograđena pravokutna sakristija. Zapadnim pročeljem dominira zvonik, podignut zajedno s proširenjem zapadnog dijela broda između 1782. i 1810. godine. Raščlanjen je u tri zone te oblikovan bogatijom arhitektonskom plastikom, profiliranim vijencima, okulusima, lučno zaključenim prozorima i kulisnim poluzabatima u zoni krovišta. Zvonik završava dvokatnom, piramidalnom kapom obloženom limom, dok se u njegovu podnožju nalazi glavni portal s drvenim vratnicama. Pročelja crkve raščlanjuju segmentno zaključeni prozori, reduciran krovni vijenac i četiri stepenasta kontrafora na južnom pročelju, dograđena sredinom 19. stoljeća. Istražni konzervatorski radovi otkrili su zazidani bočni portal na južnom pročelju te lučne nadvoje od žute opeke pri tlu sjevernoga i južnoga pročelja, koji zatvaraju grobnice unutar crkve u kojima su pokopana dvojica zmajevačkih župnika. U unutrašnjosti je uže i niže svetište od broda odijeljeno trijumfalnim lukom te presvođeno bačvastim svodom s usječenim susvodnicama. Brod je natkriven ravnim stropom, dok kor nose stupovi povezani u tri traveja češkim svodovima. Kor je ograđen konkavno oblikovanom zidanom ogradom ukrašenom kvadratnim ukladama. Zidovi broda raščlanjeni su parovima pilastara smještenih između prozora, koji nose vijenac pojednostavljene profilacije. Od inventara u crkvi se nalaze vrijedan oltar, oltarna pala, orgulje i lusteri.
Župni stan, smješten nasuprot crkve, visoka je prizemnica četverokutnog tlocrta s visokim četverostrešnim krovištem i dvorištem omeđenim zidanom ogradom. Unatoč kasnijim neadekvatnim obnovama, sačuvana su pojedina kasnobarokna obilježja, vidljiva u lezenama koje dijele pročelje na tri dijela, dvorišnom trijemu i visokom krovištu, kao i izvorni raspored prednjih prostorija u enfiladi s izvornim vratima i okovima. U dvorištu su djelomično očuvane gospodarske građevine i bunar.
Kalvarija svojim rasporedom radijalno postavljenih zidanih postaja križnoga puta, oblikovanih u formi slova V oko kapele, te pristupnim stubištem od opeke čini jedinstvenu baroknu prostornu kompoziciju. Opekom popločene stepenice koje vode prema križnom putu dodatno pridonose sceničnosti prostora. Kalvarija se sastoji od četrnaest postaja križnoga puta, raspoređenih po sedam sa svake strane kapele. Zidane postaje oblikovane su kao stupci s nišama i dvostrešnim krovićima pokrivenima glinenim crijepom, na čijem se sljemenu nalazi limeni križ s četverolisno oblikovanim završecima krakova. U nišama skošenoga dna smještene su limene ploče na kojima su se nekoć nalazili oslici postaja križnoga puta. Bridovi stupova glatko su ožbukani, dok su ostale plohe oblikovane kao pravokutna polja naglašena strukturiranom žbukom. Kapela Kalvarije sastoji se od pravokutnog broda i poligonalnog svetišta, a obrada zidova jednaka je onoj na postajama križnoga

puta. Krov je pokriven glinenim crijepom, dok je zabat pročelja naglašen profiliranim konkavno-konveksnim vijencem koji završava sedlastim lukom. U unutrašnjosti je kapela presvođena, s radijalnim zaključkom u svetištu, a svod je oslikan motivom plavoga neba sa zvijezdama. Zidani oltar naslanja se na začelni zid svetišta, na kojemu su oslikana tri križa istoga oblikovanja kao limeni križevi na postajama, pri čemu je na središnji križ pričvršćeno drveno raspelo s Kristovim likom.
Kontinuitet katoličke prisutnosti nakon oslobođenja od osmanske vlasti te važnost vjere u organizaciji života tijekom 18. stoljeća rezultirali su nastankom sklopa crkve, župnog stana i Kalvarije, cjeline iznimne povijesne, umjetničke, ambijentalne i sakralne vrijednosti. Župna crkva zajedno sa župnim stanom predstavlja primjer dugog zadržavanja tradicijskog tipa sakralne arhitekture, građene u duhu provincijalnog baroknog klasicizma, te ilustrira način izgradnje sakralnih objekata u obnovljenim krajevima Baranje. Sklop se nalazi na početku Katoličkog surduka, zaštićene etnografske cjeline koja je prema njemu dobila ime. Osim visoke povijesne i umjetničke vrijednosti, on predstavlja i vrijedno svjedočanstvo povijesnih i društvenih odnosa koji su povezivali crkvu s vinskim podrumima okupljenima u tzv. Katoličkom surduku. Kao važan element prostorne strukture sela, sklop ima značajnu ulogu u oblikovanju identiteta lokalne zajednice i njezina tradicijskog načina života. Njegova prostorna pozicija, povezanost s okolnim krajolikom te uloga središta društvenog i kulturnog života dodatno naglašavaju njegovu prepoznatljivost i simboličku vrijednost u strukturi naselja.
Poseban značaj ima Kalvarija, koja se ističe kao vrijedno umjetničko ostvarenje te je do danas sačuvala izvorne stilske karakteristike i prostornu sceničnost baroknog sakralnog krajolika. Sklad odnosa kapele, postaja križnoga puta i konfiguracije terena čini je jednim od vrijednijih primjera oblikovanja sakralnog prostora u Baranji.

Na osnovi postupka provjere i stručnog vrednovanja kojim je utvrđeno da su ispunjeni svi kriteriji propisani člankom 14. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, Stručno povjerenstvo za utvrđivanje statusa nepokretnih i pokretnih kulturnih dobara, na sjednici održanoj 1. srpnja 2026., donijelo je odluku kojom proglašava da Župna crkva Našašća sv. Križa, župni stan i Kalvarija u Zmajevcu imaju status kulturnoga dobra u smislu članka 15. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara te se, sukladno članku 19. stavku 2. istoga Zakona, određuje upis u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske – Listu zaštićenih kulturnih dobara (točka 4. Odluke).

O ovom postupku stranke su prethodno obaviještene sukladno članku 15. stavku 4. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara.

Obuhvat kulturnoga dobra (točka 2. Odluke), sustav mjera zaštite (točka 3. Odluke) i nalaganje tijelu državne uprave nadležnom za katastar i nadležnom općinskom sudu provedbu zabilježbe kulturnog dobra u katastar i zemljišnu knjigu na katastarskim česticama utvrđenim ovom Odlukom (točka 5. Odluke) određeni su sukladno članku 19. stavcima 2 i 5. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara.

Iz navedenih razloga riješeno je kao u izreci.

Uputa o pravnome lijeku:
Protiv ove Odluke nije dopuštena žalba, ali se može pokrenuti upravni spor tužbom nadležnom Upravnom sudu. Tužba se podnosi u roku od 30 dana od isteka osmog dana od dana javne objave Odluke na mrežnim stranicama Ministarstva kulture i medija. Tužba se predaje nadležnom Upravnom sudu neposredno u pisanom obliku, usmeno na zapisnik ili se šalje poštom. Uz tužbu se dostavlja izvornik ili preslika ove Odluke za Upravni sud, prijepis tužbe i priloga za tuženika, a ako ih ima i za svaku zainteresiranu osobu.

OVLAŠTEN ZA OBAVLJANJE POSLOVA RAVNATELJA UPRAVE

Tomislav Petrinec, dipl. ing. arh.

REPUBLIKA HRVATSKA – MINISTARSTVO KULTURE I MEDIJA – ZAGREB

Dostaviti:

1. *Svim vlasnicima i drugim imateljima – objavom Odluke na mrežnim stranicama Ministarstva kultur i medija*
   - Rimokatolička crkvena općina, Zmajevac, Maršala Tita 72, 31 307 Zmajevac
   - Petö Antala Antal, Australija
2. Općina Kneževi Vinogradi, Hrvatske Republike 3, 31 309 Kneževi Vinogradi
3. Općinski sud u Osijeku, Zemljišnoknjižni odjel Beli Manastir, Kralja Tomislava 53, 31 300 Beli Manastir
4. Državna geodetska uprava, Područni ured za katastar Osijek, Odjel za katastar nekretnina Beli Manastir, Kralja Tomislava 55, 31 300 Beli Manastir
5. Ministarstvo kulture i medija, Uprava za zaštitu kulturne baštine, Runjaninova 2, Zagreb
   - Područni konzervatorski ured Osijek, Ulica Franje Kuhača 27, 31000 Osijek
6. Ministarstvo kulture i medija, Uprava za arhive, knjižnice i muzeje, Runjaninova 2, Zagreb
   - Odjel za Registar kulturnih dobara RH, ovdje
   - Pismohrana, ovdje

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNA GEODETSKA UPRAVA
PODRUČNI URED ZA KATASTAR OSIJEK
ODJEL ZA KATASTAR NEKRETNINA BELI MANASTIR

K.o. ZMAJEVAC I
k.č.br.: 1397

Stanje na dan: 02.07.2026.
OSS evidencijski broj: 1919374/2026

IZVOD IZ KATASTARSKOG PLANA

Mjerilo 1:1000
Izvorno mjerilo 1:2000

Sukladno Zakonu o upravnim pristojbama (»Narodne novine«, br. 115/16) te Uredbi o tarifi upravnih pristojbi (»Narodne novine«, br. 92/21 i 93/21), upravna pristojba po Tar. Br. 1. ne naplaćuje se.

Kontrolni broj: 407128873830d92

Skeniranjem QR koda navedenog na ovom elektroničkom zapisu možete provjeriti vjerodostojnost podataka. Isti možete koristiti u pravne svrhe. Ovaj elektronički zapis je vlasništvo Državne geodetske uprave i pohranjen je u digitalnom obliku. Državna geodetska uprava ne odgovara za vjerodostojnost dokumenta u slučaju da je ovaj dokument izmijenjen ili falsificiran izvan sustava e-Katastar ili

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNA GEODETSKA UPRAVA
PODRUČNI URED ZA KATASTAR OSIJEK
ODJEL ZA KATASTAR NEKRETNINA BELI MANASTIR

K.o. ZMAJEVAC I
k.č.br.: 2130

Stanje na dan: 06.05.2026.
OSS evidencijski broj: 1341226/2026

IZVOD IZ KATASTARSKOG PLANA

Mjerilo 1:1000
Izvorno mjerilo 1:2000

Sukladno Zakonu o upravnim pristojbama (»Narodne novine«, br. 115/16) te Uredbi o tarifi upravnih pristojbi (»Narodne novine«, br. 92/21 i 93/21), upravna pristojba po Tar. Br. 1. ne naplaćuje se.

Kontrolni broj: 39370033b86b5f3

Skeniranjem QR koda navedenog na ovom elektroničkom zapisu možete provjeriti točnost podataka. Iste možete učiniti i na internet adresi https://oss.uredjenazemlja.hr/public-prenzniDokument unosom kontrolnog broja. U oba slučaja sustav će prikazati izvornik ovog dokumenta. U slučaju da je ovaj dokument identičan prikazanom izvorniku u digitalnom obliku Državna geodetska uprava potvrđuje točnost dokumenta i stanje podataka u trenutku izrade isprave.